

Obdam, 30-06-2014

Betreft: **Achtergrondinformatie over hoofdluis**

Wat is hoofdluis?

Luizen zijn parasieten: ze hebben een ander levend wezen nodig om te leven. De hoofdluis haalt zijn voedsel uit mensenbloed. Elke diersoort en ook de mens heeft zijn eigen luizen. De luis van een hond kan niet overleven op een mens of omgekeerd.

De luis, die bij de mens voorkomt, varieert in grootte tussen 1 en 3 mm en is er speciaal op gebouwd om te leven tussen de hoofdharen. De hoofdluis voedt zich meerdere keren per dag met bloed. Tijdens het zuigen van minimale hoeveelheden bloed veroorzaakt het speeksel van de luis jeuk bij de gastheer.

Na het bloed zuigen krijgt de luis een rodere kleur, normaal is de luis grijs/bruin van kleur. De luis kan zich enigszins aanpassen aan de kleur van het haar.

Een luis is een parasiet en heeft 6 poten. Met deze typische klempoten kan hij zich aan de haren vastklampen. Bijvoorbeeld bij het schudden van het hoofd, haren kammen of wassen houdt de luis zich hiermee stevig vast.

De hoofdluis voedt zich uitsluitend met menselijk bloed, gemiddeld 3 tot 6 keer per dag. De hoofdluis is gevoelig voor een tekort aan voedsel, wanneer de luis niet regelmatig bloed kan zuigen verhongert hij en sterft binnen enkele dagen.

Een luis leeft ongeveer 4-6 weken. Het vrouwtje zet zodra de paring heeft plaatsgevonden dagelijks 7 tot 10 eitjes op het haar. Dit zijn neten. Een heel 'luizenleven' duurt ongeveer een maand en daarin legt een vrouwtjesluis wel tot 250 eitjes.

Vrouwelijke luizen leggen hun neten aan de basis van het haar, dicht op de hoofdhuid. Deze neten zitten vastgekleefd aan de haren met een niet in water oplosbare kitstof. Men vindt ze vooral op de warme, donkere plekjes zoals onder de pony, achter de oren, in de nek en soms op de kruin (bijvoorbeeld als het haar opgebonden is in een paardenstaart).

Neten zijn tonvormig en ongeveer 0,8 mm lang. Na ongeveer 7 dagen komen de neten uit en vervolgens is de jonge vrouwelijke luis na 7 tot 10 dagen alweer in staat om zelf eieren te leggen. Neten kunnen buiten de hoofdhuid maximaal 7 dagen overleven.

Hoofdluizen dragen geen ziekten over. Door krabben kunnen wel korstjes op de hoofdhuid ontstaan. Hierbij kunnen infecties optreden die zorgen voor jeuk. Hoofdluis gaat niet vanzelf weg.

Het is belangrijk om hoofdluis zo spoedig mogelijk te behandelen in verband met de snelle voortplanting en de grote kans dat de luizen ook op anderen worden overgedragen.

Hoe krijg je luizen?

Luizen kunnen niet vliegen of springen. Er werd altijd vanuit gegaan dat luizen 'overlopers' waren en via onder andere kleding en meubulair over konden lopen naar een volgende gastheer. Echter is hier geen wetenschappelijke onderbouwing voor gevonden. Als kinderen tijdens het spelen met de hoofden dicht bij elkaar komen, kunnen de luizen echter wel gemakkelijk 'overstappen' van het ene hoofd op het andere. De overdracht kan ook plaatsvinden via besmette kammen of borstels. Vooral onder omstandigheden waar veel mensen dicht bij elkaar verblijven, bijvoorbeeld bij kampeervakanties of logeerpartijtjes, in volle bussen of treinen, op school en op de sportclub, wordt hoofdluis gemakkelijk verspreid.

Iedereen kan hoofdluis krijgen

Iedereen kan hoofdluis krijgen. Al zorg je nog zo goed voor jezelf en was je heel vaak je haar, dan nog kan hoofdluis de kop op steken. Luizen voelen zich prima thuis op een schoon gewassen hoofd. Dus het is niet waar dat luizen alleen voorkomen bij onverzorgde mensen. Omdat kinderen meer bij elkaar in de buurt komen, bijvoorbeeld bij het spelen, komt hoofdluis bij hen wel vaker voor dan bij volwassenen. Binnen het gezin en op een (voor)schoolse voorziening krijgt hoofdluis veel kans om over te gaan op een andere gastheer.

Wat is het verschil tussen luizen en neten?

De volwassen luis is een grijsblauw bestje van ongeveer 3 millimeter groot. Nadat hij bloed opgezogen heeft, is hij roodbruin. De eitjes, neten, zien eruit als grijswitte puntjes en kelven aan de haren. Ze zijn lastig te verwijderen. Neten die dichtbij de hoofdhuid zitten, bevatten eitjes. Zolang deze volle neten in het haar zitten, blijven er luizen geboren worden. Zitten ze een paar cm van de hoofdhuid vandaan, dan zijn ze uitgekomen en leeg. Als het haar groeit, komen de lege neten steeds verder van de hoofdhuid af te zitten.

We spreken van een verse neet, als de neet zich dicht op de hoofdhuid bevindt. Als de neet zich 1 cm of verder van de hoofdhuid bevindt, dan is dat een oude neet. Het gevaar van besmetting is dan verdwenen.

N.B.: Als lang haar opgebonden is geweest, kunnen neten ook iets verder van de hoofdhuid af zitten.

Waarom zijn er na de zomer- en herfstvakantie vaak epidemieën van hoofdluis?

Na vakanties lijkt het vaak alsof er epidemieën zijn doordat dan veel schoolkinderen gecontroleerd worden. Hoofdluis komt dan niet zozeer meer voor, maar wordt simpelweg vaker ontdekt.

Is het erg om hoofdluis te hebben?

Hoofdluis is beslist geen drama en u hoeft uzelf niets te verwijten als uw kind hoofdluis heeft. Het is betrekkelijk onschadelijk, maar het kan veel jeuk geven. En door krabben kunnen er infecties ontstaan. Het krijgen van hoofdluis heeft helemaal niet te maken met lichamelijke hygiëne.

Hoofdluis geconstateerd? Doorgeven!!

Er zijn nog steeds ouders/verzorgers die niet doorgeven dat hun kind hoofdluis heeft. Hoofdluis is echter enorm besmettelijk.

Het is belangrijk de omgeving op de hoogte te stellen als in een gezin hoofdluis wordt geconstateerd zodat meteen actie ondernomen kan worden.

Als een kind hoofdluis heeft, moeten ouders/verzorgers het melden aan de leidster of leerkracht. Men kan dan maatregelen nemen en andere ouders op de hoogte stellen van het feit dat er hoofdluis heerst.

Ook speelkameraadjes en logés moeten gewaarschuwd worden om zo de kinderen min of meer gelijktijdig te kunnen controleren en zo nodig te behandelen. Alleen op die manier wordt de cirkel van herbesmetting verbroken.

2. Controleren op hoofdluis (door ouders)

Hoe weet je of je hoofdluis hebt?

Kort na de besmetting met hoofdluis, merkt je nog helemaal niets. Meestal ontstaan pas klachten bij de aanwezigheid van meerdere luizen. Jeuk is de belangrijkste klacht bij hoofdluis. Dit kan ontstaan één tot twee weken na de besmetting. Kinderen met een permanente aanwezigheid van luizen hebben vaak weinig of geen last van jeuk. De luizen zijn met behulp van een luizenkam (ook wel stofkam genoemd) of met de handen op te sporen. Deze luizenkam is te koop bij drogist of apotheek.

Als u controleert kijk dan vooral goed tussen de haren, vooral achter de oren en in de nek. U ziet de hoofdluizen dan bewegen. Ook als u geen luizen ziet maar wel grijs-witte puntjes, is er waarschijnlijk sprake van hoofdluis. Die puntjes, de neten, kunnen zich ontwikkelen tot luizen.

Controleer daarnaast boven een wit papier of wasbak. De luizen zullen op het papier of in de wasbak vallen als kleine grijsblauw of roodbruin gekleurde spikkels. Wanneer u zonder gebruik van een kam controleert, is de kans groot dat u luizen mist.

Gebruik van de kam:

- Was het haar met gewone shampoo en spoel het haar uit;
- Bescherm de ogen met een washandje;
- Breng ruim crèmespoeling in het haar en spoel dit NIET uit;
- Kam knopen en klitten uit het haar met een gewone kam;
- Houdt het hoofd voorover boven een wasbak of wit papier, kam het haar van achter naar voor met de fijntandige kam (stofkam), tegen de schedelhuid aan. Start bij het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor;
- Veeg de kam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek en kijk of er luizen op het papier zichtbaar zijn;
- Spoel de crèmespoeling uit.

Zorg voor goed licht anders zijn de luizen niet goed te zien. Luizen zijn heel snel, daarom is goed kammen van belang.

Neten zitten vaak tussen de nekharen, onder de pony, op de kruin of achter de oren. Met enige routine zijn ze goed te ontdekken.

Roos, huidschilfers en bijvoorbeeld gelresten lijken op neten. Het verschil is echter dat neten vastzitten aan de haren en zelfs met de nagels bijna niet van de haren los te krijgen zijn.

Dode neten blijven nog lang vastzitten aan de haren. Ze komen door het groeien van het haar verder van de hoofdhuid af te zitten.

De luizen-/ stofkam

1. Als er luizen worden ontdekt, wat dan?

Neem de volgende stappen:

1. Informeer betrokkenen dat u hoofdluis heeft geconstateerd
2. Controleer alle gezinsleden
3. Behandel betrokkene en alleen die gezinsleden die echt hoofdluis hebben
4. Er zijn twee behandel methodes mogelijk:
 - De niet-chemische methode is de uitkammethode: gedurende twee weken het haar dagelijks doorkammen met een fijntandige kam (netenkam)
 - Indien de niet-chemische methode onvoldoende resultaat heeft kunt u het haar tevens behandelen met een speciaal antihooftluismiddel naast het dagelijks kammen. Na 1 week moet u de behandeling met het antihooftluismiddel herhalen voor een optimaal resultaat.

2. Behandeling

De uitkammethode

Dit is de voorkeursbehandeling omdat over het algemeen altijd de voorkeur uitgaat naar een niet-medicamenteuze behandeling. Bovendien leidt deze behandeling niet tot resistentie-ontwikkeling.

1. Maak het haar door en door nat. Verdeel crèmespoeling door het haar;

2. Bescherm de ogen met een washandje en kam dan met een gewone kam de klitten weg;
3. Houdt het hoofd voorover boven een wasbak of wit papier, kam het haar van achter naar voor met de fijntandige kam (netenkam), tegen de schedelhuid aan. Start bij het ene oor en schuif na elke kambeweging op naar het andere oor. Vastgeplakte neten kunt u eventueel losweken door te deppen met azijn;
4. Veeg de kam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek en kijk of er luizen op het papier zichtbaar zijn. Spoel gevonden luizen door de wc of wasbak;
5. Spoel de crèmespoeling uit;
6. Na gebruik de kam reinigen met water en zeep en de luizen en neten verwijderen.

Behandeling met een antihoofdluismiddel

Behandeling van het haar met een geregistreerd hoofdluisbestrijdingsmiddel **in combinatie met** dagelijks kammen met een fijntandige kam gedurende 14 dagen is bewezen effectief. Men moet altijd na één week de behandeling met hetzelfde middel herhalen om een optimaal effect te bereiken, want ondanks het middel kunnen neten overleven, deze komen uit in de daarop volgende dagen.

De GGD moet volgens advies van het RIVM (Rijksinstituut voor Gezondheid en Milieu) geregistreerde middelen adviseren. In Nederland zijn de onderstaande middelen geregistreerd voor de behandeling van hoofdluis:

- Dimeticon (XT Luis, Prioderm)
- Malathion (Prioderm lotion)
- Permetrine (Loxazol lotion)

In het buitenland wordt steeds meer melding gemaakt van resistentie tegen Malathion en Permetrine. Voor Dimeticon geldt geen resistentie en verdient daardoor de voorkeur.

Informeer vooraf altijd naar bijwerkingen en contra-indicaties, want kinderen met hooikoorts, cara of eczeem kunnen gevoelig zijn voor één van de werkzame stoffen in de hoofdluismiddelen. Lees de bijsluiter goed door en volg de werkwijze die daarin staat.

a) XT Luis

XT Luis is een geregistreerd geneesmiddel (zonder insecticiden) tegen hoofdluis. Evenals de natkammethode leidt deze behandeling niet tot resistentie-ontwikkeling. De luis wordt namelijk ingekapseld en daardoor verstikt door de stof Dimeticon.

b) Prioderm lotion

De werkzame stof van Prioderm-hoofdlotion is Malathion. Malathion doodt de hoofdluizen binnen enkele minuten en meestal ook een deel van de neten. Deze middelen zijn niet erg gebruiksvriendelijk. Malathion heeft een onaangename geur en de lotion heeft een lange inwerktijd. Malathion is een insecticide, dat deels wordt opgenomen door de huid. Het is voor de mens echter niet giftig, als het op de juiste manier wordt toegepast.

N.B.: Lees de voorzorgsmaatregelen in de bijsluiter nauwkeurig.

Omdat chloor de werkzaamheid van deze middelen beïnvloedt, wordt aangeraden om op de dag van de behandeling niet te zwemmen in chloorhoudend zwemwater. Dit is in tegenstelling tot wat de bijsluiter vermeldt. Hierin staat dat kinderen tot één week na de behandeling niet mogen zwemmen.

c) Loxazol lotion.

De werkzame stof is Permetrine. Tegen deze stof heeft de luis inmiddels een grotere resistentie.

N.B.: Het gebruik van malathion en permetrine wordt afgeraden aan kinderen jonger dan zes maanden, zwangeren, vrouwen die borstvoeding geven en personen met

overgevoeligheid voor pyrethroïden, pyretrinen of isopropanol.

Van de overige middelen (zoals Neemosan, Luisweg, etc.), die niet geregistreerd zijn als geneesmiddel, is de werkzaamheid nog onvoldoende onderbouwd. Het gebruik van deze middelen wordt afgeraden. Geregistreerde homeopatische middelen tegen hoofdluis bestaan niet. Eigenlijk is de uitkammethode het meest natuurlijke middel tegen hoofdluis.

Op dit moment biedt geen enkel middel garantie op een succesvolle therapie. Herbesmetting, onjuist gebruik van het middel, het achterwege laten van het dagelijkse kammen en resistentieontwikkeling zijn vaak de oorzaak van het niet werken van de therapie.

Indien bij opvolging van de adviezen nog steeds luizen aanwezig zijn wordt geadviseerd de behandeling te herhalen met een ander hoofdluismiddel.

3. Andere maatregelen en preventie

Het is belangrijk om iedereen in de omgeving te laten weten dat u hoofdluis heeft geconstateerd. De school moet het bijvoorbeeld weten, of kinderopvang. En ook eventuele sportclubs, opa's, oma's, burens, oppassen en ouders van vriendjes. Anderen kunnen dan ook controleren.

Vooraf op school is het belangrijk om alle kinderen uit een groep tegelijk te controleren. Bovendien moet de behandeling van kinderen met hoofdluis op één dag starten. Dit voorkomt dat de luizen zich toch nog verspreiden. Daarnaast is het advies om de hele schoolklas 14 dagen later opnieuw te controleren.

Luizen verspreiden zich snel dus ook huisgenoten van een persoon met hoofdluis moeten gecontroleerd worden. Dit kan door hun natte haren te kammen met een fijntandige (neten) kam. Als er geen luis wordt gevonden dit bij iedereen eens per week, gedurende twee weken herhalen.

De metalen netenkam moet niet verward worden met de plastic luizenkam.

De functie van deze kammen is verschillend:

- de plastic luizenkam kan alléén hoofdluizen verwijderen
- de metalen netenkam kan zowel hoofdluizen als neten verwijderen, mits heel precies gekamd wordt.

6. Feiten en fabels

Feiten en andere acties:

- Overbehandeling: Als er sprake is van een hoofdluisepidemie, kunnen ouders geneigd zijn hun kind té vaak met hoofdluismiddelen te behandelen. Met te vaak wordt bedoeld: meer dan één keer behandelen binnen één week. Dit kan een schadelijk effect hebben op de hoofdhuid en irritaties opleveren. Men hoort zich te houden aan de gebruiksaanwijzing in de bijsluiter. Als ouders enkele dagen na de behandeling nog of weer luizen en/of neten constateren, dan kunnen zij beter gaan kammen met de fijntandige kam. Dus niet eerder een herhalingsbehandeling toepassen dan de bijsluiter aangeeft.
- Zorg ervoor dat iedereen in het gezin die hoofdluis heeft gelijktijdig wordt behandeld.

- Kinderen zonder hoofdluis en/of neten uit voorzorg behandelen met een hoofdluismiddel heeft geen enkele zin en is zelfs af te raden. Dit kan bijdragen tot het resistent worden van de hoofdluis tegen het desbetreffende middel.
- Meld de hoofdluis aan de leidster of leerkracht van uw kind.
- Vertel het aan de ouders van vriendjes en anderen waar uw kind mee omgaat. Denk ook aan eventuele logés en logeeradressen, aan de oppas en aan grootouders, de sportvereniging, de crèche/peuterspeelzaal waar eventueel jongere kinderen verblijven.
- Laat kinderen geen mutsen, dassen en kammen van elkaar gebruiken.
- Laat kinderen lange haren in een vlecht of staart dragen wanneer er hoofdluis is geconstateerd op school; dit vermindert de kans op (her)besmetting.
- Blijf elke week controleren, ook als er geen hoofdluis meer heerst, controle hoort bij de lichamelijke verzorging van een kind. Controleer extra wanneer er op school hoofdluis heerst.

Weerlegging van fabels over hoofdluis:

- Hoofdluis heeft niets met hygiëne te maken; de luis zit net zo lief op een schoon hoofd als op een vies hoofd.
- Hoofdluis verdwijnt niet door gebruik van lavendelolie en/of tea tree oil, de werking is nooit volgens onderzoek bewezen.
- Het gebruik van extra gel en/of haarlak werkt niet preventief, de werking is nooit volgens onderzoek bewezen.
- Hoofdluis en neten worden niet gedood door azijn. Azijn lost alleen de lijmstof op waarmee de neet aan het haar gekleefd zit.
- Het zien van neten bij een kind betekent niet altijd dat het kind luis heeft; het kunnen dode (lege)neten zijn.
- Als het kind jeuk heeft kan het een teken zijn van besmetting. Een kind kan al twee weken besmet zijn voordat het jeuk krijgt. Ook als erover gepraat wordt door anderen krijgen mensen al jeuk. Dit is dus niet altijd een signaal.
- Een elektrische luizenkam werkt niet beter dan een gewone kam. De elektrische luizenkam is alleen aanzienlijk duurder (€ 30,-)
- Een kind moet worden thuis gehouden met hoofdluis! Een luizenbesmetting is géén ziekte, dus géén reden tot thuis houden.

Hoofdluis gaat nooit vanzelf over, behandel altijd!